

ELS FRANQUÈS, D'ALTAFULLA, AVANTPASSATS MATERNS D'ANTONI DE MARTÍ I FRANQUÈS

Salvador-J. Rovira i Gómez

Amb aquesta comunicació pretenem fer una aproximació als Franquès altafullencs, família materna d'Antoni de Martí i Franquès, convençuts com estem que el coneixement del seu entorn familiar ens ajudarà a comprendre'l un xic més. Això es fa encara més evident si es té en compte que el savi altafullenc fou l'hereu dels Franquès, tant en l'aspecte material com en l'espiritual, i n'esdevingué el cap de família.

ELS PRIMERS FRANQUÈS CONEGUTS

Els Franquès s'establiren a Altafulla les primeres dècades del segle XVII i el primer membre del llinatge que trobem documentat és Pere.

Fill o germà de Pere és Martí, casat amb Isabel, que fou pare de Marià, Rafael, Isabel i Maria. Les noies es maridaren amb el pagès Joan Oliver i el pescador Joan Sans, respectivament, i reberen un dot de 50 lliures cadascuna.⁽¹⁾

MARIÀ FRANQUÈS

Es casà amb Isabel Martí, filla de l'espardenyer Gabriel Martí, amb qui establí capítols matrimonials el 30 de desembre del 1668.⁽²⁾

Aquest espardenyer d'ofici fou un home dinàmic que no dubtà, el 1687, a contractar durant dos anys i a canvi de la manutenció i un salari anual de 50

1. AHAT= (Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona) Altafulla. Man.-Not., 4, p. 101.

2. AMA= (Arxiu Martí d'Altafulla) Llibre 42, s/p.

lliures, Isidre Folguera perquè ensenyés la feina d'espardenyer al seu fill Ramon.⁽³⁾ També emprengué negocis de compravenda d'oli i altres mercaderies i acabà per obrir una botiga a casa seva.⁽⁴⁾ Tampoc no dubtà a prendre aprenents, i per casa seva en passaren almenys tres: Josep Ximenes (1675-1680), Joan Sans (1689-1694) i Francesc Santromà (1692-1694).⁽⁵⁾

Es podia permetre el luxe de deixar diners a d'altres persones, com ara les 20 lliures que entregà, el 1692, a Joan Plana, pagès del mas d'en Blanc, de Vespella, o bé de comprar finques, com el corral de 39 pams quadrats adquirit el 28 d'agost del 1696 a Pere Pinyol, pagès de Torredembarra, per 75 lliures.⁽⁶⁾

L'any 1699 era síndic de l'Ajuntament d'Altafulla i en qualitat de tal vengué a Bernat Martí⁽⁷⁾ un censal ja creat de 84 lliures, que l'alcatllarenc Agustí Teixidor feia a la corporació,⁽⁸⁾ i lluí, el 29 de maig del 1700, un censal de 49 lliures que l'Ajuntament feia a Maria-Clara Carbonell, vídua del noble Francesc de Borràs.⁽⁹⁾

Sabem que fou agreujat per Josep Foguet, pagès d'Altafulla, però, el 28 de febrer del 1700 i "volent imitar a Cristo Sr. Ntre. que en lo arbre de la Santíssima Creu pregà al Etern Pare per los que l'havien agraviat" el perdonà.⁽¹⁰⁾

Direm, finalment, que Isabel morí el 2 d'agost del 1695, i Marià, el 6 de març del 1711.⁽¹¹⁾

RAFAEL FRANQUÈS

Era traginer. El 3 de setembre del 1678 i per atendre necessitats, vengué un censal de 50 lliures al mestre de cases Jaume Besora.⁽¹²⁾

El 23 de febrer del 1698 es casà a Valls amb Maria Mas, vídua de Francesc Grau, paraire, i filla de Rafael Mas, blanquer, i de Francesca.⁽¹³⁾

El 28 d'abril del 1700 arrendà una casa de la seva muller, situada al carrer vallenc del Pont, a Joan Antic, pagès de Valls, per un termini de cinc anys i al preu anual de 8 lliures.⁽¹⁴⁾

Sembla que acabà residint a Vila-rodona.

Morí abans del desembre del 1703 i deixà fills, tots ells menors d'edat, que quedaren sota la tutela de l'oncle Marià.⁽¹⁵⁾

3. AHAT. Altafulla. Man.-Not., 4, p. 354.

4. AHAT. Altafulla. Man.-Not., p. 383 i 486v.

5. AHAT. Altafulla. Man.-Not., 4, p. 80, 410v. i 466v.

6. AHAT. Altafulla. Man.-Not., 4, p. 480. AHT. Reg. 298, s/f.

7. La biografia de Bernat Martí la podeu trobar a Salvador-J. Rovira, *Altafulla siscentista. La vida en una vila del Baix Gaià al segle XVII* (Altafulla: Centre d'Estudis d'Altafulla 1997), 26-30.

8. AHT= (Arxiu Històric de Tarragona) Reg. 299, p. 58v.

9. AHT. Reg. 299, p. 37.

10. AHT. Reg. 299, p. 25v.

11. AMA. Llibre 42, s/p.

12. AHAT. Altafulla. Man.-Not., 4, p. 385.

13. AHAT. Valls. Man.-Not., 1694-1720, f. 64v.

14. ACVA= (Arxiu Comarcal de Valls) Fons notarial. Reg. 728, p. 101v.

15. AHT. Reg. 299, p. 374.

RAMON FRANQUÈS I MARTÍ

És fill i hereu de Marià Franquès, i amb ell la família arribà a la plenitud, tant en el camp social com en l'econòmic.

Nasqué a Altafulla el 1671 i es casà amb Maria Riambau la qual morí de feridura a Altafulla el 22 de gener del 1739.⁽¹⁶⁾

Gaudí de la confiança del marquès de Tamarit que el considerava un "sujeto hábil y capaz" i per això el designà batlle d'Altafulla el 1718.⁽¹⁷⁾

La mort del seu fill Ramon, l'any 1739, l'obligà a tornar-se a fer càrrec de la direcció dels negocis familiars, així com de les seves nétes Maria i Francesca.

El testament de Ramon Franquès, redactat el 25 de gener del 1741, fou publicat el 4 de gener del 1744.⁽¹⁸⁾

ALTRES FILLS DE MARIÀ FRANQUÈS

Marià Franquès fou pare, a més de l'hereu Ramon, d'altres set fills: Gabriel, Josep, Marià, Martí, Rafael, Gertrudis i Pere Franquès i Martí.

Gabriel Franquès i Martí

El seu pas per aquest món fou breu ja que rebé el baptisme el 30 de desembre del 1669 i morí el 24 d'agost del 1670.⁽¹⁹⁾

Josep Franquès i Martí

Visqué uns quants mesos més que el seu germà Gabriel; fou batejat el 5 de novembre del 1674 i traspassà el 13 d'octubre del 1677.⁽²⁰⁾

Marià Franquès i Martí

Nasqué a Altafulla el 1677 i morí a Tarragona el 1746; les seves restes foren enterrades el 13 de gener.⁽²¹⁾

Seguí estudis eclesiàstics i arribà a ser beneficiat de la Seu tarragonina.

En els anys vint i trenta fou el procurador dels marquesos de Tamarit i és en qualitat de tal que, l'1 d'agost del 1724, el trobem arrendant a Bernat Calbó, pagès de Tomanil, els drets senyorials del Morell,⁽²²⁾ i dirigint, el 1731, la cap-

16. AMA. Llibre 42.

17. Robert Casadevall, "L'ajuntament d'Altafulla durant el segle XVIII (1718-1800)", *Estudis Altafullencs* 6 (1982): 18.

18. AHT. Reg. 460, f. 142.

19. AMA. Llibre 42.

20. AMA. Llibre 42.

21. ACT.= (Arxiu de la Catedral de Tarragona) Tàuler, 1-11-1745 a 30-4-1746, p. 121.

22. AHT. Reg. 361, f. 783.

brevació dels drets marquesals a Altafulla, la Nou de Gaià, la Riera de Gaià, Virgili, Ferran, Molnars i el Morell.⁽²³⁾

També fou un dels tutors del seu parent Nicolau Martí i de Martí amb qui passà comptes de la seva administració el 6 de desembre del 1745.⁽²⁴⁾

El 14 de maig del 1743 redactà el seu darrer testament. Nomenà marmessors els seus germans Ramon i Pere, els seus nebots Martí Franquès i Magdalena Besora i Franquès i els seus renebots Felip i Marianna Montaner i Besora. Disposà que l'enterressin al fossar de la catedral i nomenà hereva a la neboda Magdalena.⁽²⁵⁾

Martí Franquès i Martí

Aconseguí viure quasi 37 anys ja que nasqué a Altafulla l'octubre del 1679 i morí a Cambrils el 17 de setembre del 1716. Les seves restes mortals foren dutes a Altafulla i soterrades a la sepultura familiar.⁽²⁶⁾

Es casà i tingué fills, encara que no en sabem els noms, però en un document del 1720 trobem Ramon i Pere Franquès i Martí actuant de curadors dels fills de Martí.⁽²⁷⁾

Pere Franquès i Martí

Vingué al món a Altafulla l'agost del 1690 i fou batejat el dia 24.⁽²⁸⁾

Seguí estudis eclesiàstics i fou rector de Riudoms i prior de Sant Genís.

Estigué a Roma (l'estada la pagà el germà Ramon) i gaudí del benifet, fundat pel seu germà Ramon, de la Mare de Déu del Carme, Sant Ramon, Sant Francesc i Ànimes del Purgatori, de l'església parroquial de Sant Martí.⁽²⁹⁾

Atorgà testament el 31 de juliol del 1750 disposant la creació a l'església parroquial altafullenca del benifet de Sant Pere i de les Ànimes del Purgatori, dotat amb un capital de tres milers de lliures.⁽³⁰⁾

RAMON FRANQUÈS I RIAMBAU

L'hereu de Ramon Franquès i Martí nasqué a Altafulla l'agost del 1704 i hi traspassà el 31 de gener del 1739 als 34 anys, 5 mesos i 18 dies d'edat.⁽³¹⁾

23. AHT. Reg. 484, f. 411.

24. AHT. Reg. 400, f. 194.

25. AHT. Reg. 382, f. 46.

26. AMA. Llibre 42.

27. AHT. Reg. 65, escriptura 302.

28. AMA. Llibre 42.

29. AHT. Reg. 400, f. 78.

30. AHT. Reg. 4.802, f. 204.

31. AMA. Llibre 42. HMT.= (Hemeroteca Municipal de Tarragona) Fons Martí. Epistolari, doc. 621.

El 7 de novembre del 1729 es mullerà amb l'altafullenca Josepa Gatell i Mallafrè, filla de Joan Gatell i Folc i de Paula Mallafrè i Oliver.⁽³²⁾

Es dedicà als negocis familiars i en tot moment fou un actiu col·laborador del seu pare.

ALTRES FILLS DE RAMON FRANQUÈS I MARTÍ

Ramon Franquès i Maria Riambau foren pares de l'hereu Ramon i d'altres deu fills: Maria, Magdalena, Francesca, Isabel, Marià, Ramon (1), Pau, Teresa, Gertrudis i Pere Franquès i Riambau.

Maria Franquès i Riambau

És la primogènita. Pau Riambau i Isabel Franquès la dugueren a batejar el 2 de novembre del 1690.

El 25 de novembre del 1710 contragué matrimoni amb l'alcatllarenc Josep Gatell i passà a viure al Catllar, on morí el febrer del 1721. El seu pare la dotà amb 675 lliures.⁽³³⁾

Magdalena Franquès i Riambau

Fou batejada a l'església parroquial d'Altafulla, el 24 de gener del 1692, apadrinada per l'avi patern i l'àvia materna.⁽³⁴⁾

El 8 d'octubre del 1713 contragué matrimoni a Tàrragona amb el negociant Rafael Besora i Parés, fill de Bernat Besora, també negociant, i d'Anna Maria Parés; el seu pare la dotà amb 700 lliures.⁽³⁵⁾

Morí a Tarragona el 17 de febrer del 1721 deixant tres filles: Marianna, Magdalena i Gertrudis Besora i Franquès.

Marianna es maridà amb el negociant tarragoní Felip Montaner i Bellver, que l'any 1748 era el 33è contribuent de Tarragona, i fou mare de Josep-Antoni i Marià Montaner i Besora els quals es dedicaren igualment als negocis.⁽³⁶⁾

Magdalena també es casà amb un negociant tarragoní: Antoni Martorell i París.⁽³⁷⁾

Gertrudis es maridà, el 28 de desembre del 1749, amb el botiguer reusenc Josep-Antoni Alegre i Carnisser, fill de Josep Alegre, botiguer, i d'Antònia Carnisser, i els seus pares la dotaren amb un miler de lliures.⁽³⁸⁾

32. AMA. Llibre 42.

33. AMA. Llibre 42.

34. AMA. Llibre 42.

35. ACT. Matrimonis, 9, f. 143v.

36. Pel que fa a l'activitat dels Montaner podeu consultar Anton Jordà, *Poder i comerç a la ciutat de Tàrragona s. XVIII* (Tarragona: Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV 1988).

37. Salvador-J. Rovira, *Antoni Martí i Franquès i l'Altafulla del seu temps (1750-1832)* (Altafulla: Centre d'Estudis d'Altafulla 1982), 85.

38. AHT. Reg. 382, f. 158.

Francesca Franquès i Riambau

Rebé les aigües baptismals a Altafulla el 21 d'octubre del 1694.⁽³⁹⁾

El 8 d'octubre del 1713 contragué matrimoni amb el negociant reusenc Pere-Pau Monter i Ballvé, fill d'altre Pere-Pau Monter i de Francesca Ballvé. A l'igual de la seva germana Magdalena rebé un dot de 700 lliures.⁽⁴⁰⁾

Morí a Reus el 10 de setembre del 1725 deixant un fill: Ramon Monter i Franquès, també negociant, el qual, el 27 de novembre del 1736, establí capítols matrimonials amb Magdalena Freixa, filla del negociant Francesc Freixa, que li aportà un dot compost per dues finques agràries i 1.340 lliures.⁽⁴¹⁾

Fill i hereu de Ramon és Ramon Monter i Freixa, igualment negociant, que es casà amb Teresa de Bofarull i Miquel, filla del noble Josep de Bofarull i Gavaldà i de Maria Miquel, amb qui establí capítols matrimonials el 7 de setembre del 1760.⁽⁴²⁾

Isabel Franquès i Riambau

Aconseguí viure 25 anys ja que fou batejada el 10 de març del 1697 i morí fadrina a Reus el 8 de novembre del 1722.⁽⁴³⁾

Marià Franquès i Riambau

Joan i Maria Gallart l'apadrinaren el 10 de març del 1700. Seguí estudis eclesiàstics i morí a l'abadia de Riudoms el 22 de juliol del 1727; les seves restes mortals foren soterrades a Altafulla.⁽⁴⁴⁾

Ramon (1) Franquès i Riambau

Fou batejat el 15 d'octubre del 1702, amb Pau Riambau i Isabel Martí de padrins. Només va viure un any.⁽⁴⁵⁾

Pau Franquès i Riambau

Nasqué el gener del 1707 i morí quan tenia 1 any, 5 mesos i 18 dies.⁽⁴⁶⁾

Teresa Franquès i Riambau

Rafael Martí i Magdalena Franquès la dugueren a batejar el 26 de maig del 1709.⁽⁴⁷⁾

39. AMA. Llibre 42.

40. AMA. Llibre 42.

41. AHT. Reg. 4.740, f. 109v.

42. AHT. Reg. 4.793, f. 8.

43. AMA. Llibre 42.

44. AMA. Llibre 42.

45. AMA. Llibre 42.

46. AMA. Llibre 42.

47. AMA. Llibre 42.

L'11 de novembre del 1734 contragué matrimoni amb el doctor vallenc Francesc Móra i rebé un dot de 4.700 lliures.⁽⁴⁸⁾

Fou mare, almenys, d'un noi i una noia: Josep i Isabel. Josep morí fadrí a Valls l'agost del 1768.⁽⁴⁹⁾ Isabel es maridà per procura, el 6 de gener del 1773, amb el seu parent Antoni de Martí i Franquès amb qui tingué quatre fills –Francesc, Joan, Joaquim i Antoni– i quatre filles –Josepa, Francesca, Ramona i Felipa–; atorgà el darrer testament el 17 d'abril del 1821 i morí el desembre del 1824.⁽⁵⁰⁾

Martí Franquès i Riambau

Seguí la carrera eclesiàstica i fou rector de Riudoms; també gaudí del benifet altafullenc de la Mare de Déu del Carme, fundat pel seu pare. El seu testament, redactat el 1774, fou publicat el 16 d'agost del 1779.⁽⁵¹⁾

Gertrudis Franquès i Riambau

Pere i Isabel Franquès l'apadrinaren el 22 de març del 1712. La seva vida fou breu ja que morí a Altafulla l'1 de maig del 1713.⁽⁵²⁾

Pere Franquès i Riambau

El darrer fill de Ramon Franquès i Maria Riambau fou portat a batejar, l'11 d'abril del 1714, pels seus germans Marià i Francesca.

Morí fadrí, l'11 d'abril del 1735, amb només 21 anys.⁽⁵³⁾

MARIA FRANQUÈS I GATELL

Fou batejada, el 19 de març del 1732, amb l'oncle matern Oleguer Gatell de padrí.⁽⁵⁴⁾

La mort de la seva germana Maria la convertí en la pubilla de casa Franquès i aquesta condició, sens dubte, afavorí el seu matrimoni amb el seu cosí Antoni de Martí i Gatell, celebrat el 12 d'agost del 1749.

Maria Franquès tingué quatre fills: Antoni, Josepa, Ramon i Francesca Martí i Franquès, nats a Altafulla entre 1750 i 1757.

Morí a Altafulla l'any 1757 i el seu darrer testament, atorgat davant Mn. Pere Pino, rector d'Altafulla, fou redactat l'11 d'octubre d'aquell any.⁽⁵⁵⁾

48. AMA. Llibre 42.

49. AHAT. Valls. Òbits, 1766-1779, f. 124.

50. AHT. Reg. 889, f. 1.

51. AHT. Reg. d'hipoteques de Tarragona, 24, f. 22.

52. AMA. llibre 42.

53. AMA. Llibre 42.

54. AMA. Llibre 42.

55. Rovira, *Antoni Martí i Franquès*, 89.

ALTRES FILLES DE RAMON FRANQUÈS I RIAMBAU

Ens referim a Maria (1) i Francesca Franquès i Gatell.

Maria (1) Franquès i Gatell

No superà la infantesa, fou batejada el 27 de gener del 1730, amb l'avi Ramon Franquès i l'àvia Paula Gatell de padrins, i morí a Altafulla el 14 d'abril del 1731.⁽⁵⁶⁾

Francesca Franquès i Gatell

Pere Franquès i Rimbau, oncle patern, i Margarida Gatell la dugueren a batejar el 13 de setembre del 1735.⁽⁵⁷⁾

L'any 1768 es maridà amb el noble Joan de Kies i Guasc a qui aportà un dot de 10.000 lliures.⁽⁵⁸⁾

Amb el pas del temps la relació de parella s'anà degradant i Francesca, el 1784, no dubtà a introduir causa de separació contra el marit,⁽⁵⁹⁾ i podem dir que la ruptura era un fet el 5 de desembre del 1787 en què Joan de Kies afirmava que estava "divorciat" de la seva dona.⁽⁶⁰⁾

Francesca Franquès, un cop mort el seu marit, acordà, el 29 de gener del 1796, amb Ignasi de Kies, el nou cap de la família, i mitjançant el seu nebot Antoni de Martí i Franquès, la renúncia al que podia pretendre per les compres i millores i acceptà que els Kies retinguessin el seu dot de 10.000 lliures i l'escreix de 200 dobles fins a la seva mort (en el benentès que un cop morta les havien de retornar al seu hereu Antoni de Martí i Franquès) i com a contrapartida s'establí que durant la seva vida rebria una pensió anual de 475 lliures, que seria pagada en terces.⁽⁶¹⁾ La pràctica d'aquesta entesa no durà gaire ja que Francesca morí aquell mateix any, i el seu cadàver fou dipositat a l'església del convent de l'Ensenyança, de Tàrragona, on romangué fins al 2 de febrer del 1807 en què les restes foren traslladades al panteó familiar dels Franquès i dels Martí a la capella de la Mare de Déu dels Dolors de l'església parroquial d'Altafulla.⁽⁶²⁾

56. AMA. Llibre 42.

57. AMA. Llibre 42.

58. AMA. Lligall 45.

59. AHT. Reg. 702, f. 91.

60. AHT. Reg. 751, f. 59.

61. AHT. Reg. d'hipoteques de Tàrragona, 57, f. 13.

62. AHAT. Dipòsit i trasllats ocults, f. 34.

ACTIVITATS I INVERSIONS DE RAMON FRANQUÈS I MARTÍ

Ramon Franquès es dedicà, amb èxit, als negocis i entre les seves activitats destacaren la venda de mercaderies –blat, vi, pesca salada, etc.– i els arrendaments.

Un índex de les seves possibilitats financeres el trobem l'any 1728, amb motiu dels capítols matrimonials del seu hereu amb Josepa Gatell, ja que aleshores declarà un capital de 26.927 lliures distribuït entre pensions de censals no cobrades, parts de barques i préstecs a particulars i corporacions.⁽⁶³⁾

Pel que fa als arrendaments sabem que algunes vegades tingué arrendats els delmes del Pla de Santa Maria, la Pobra de Montornès i Centcelles,⁽⁶⁴⁾ així com les rendes senyorials del comtat de Santa Coloma de Queralt (la baronia del Catllar la tingué arrendada del 1715 al 1717 per 9.100 lliures)⁽⁶⁵⁾ i del marquesat de Tamarit;⁽⁶⁶⁾ d'aquestes darrers podem dir que, el 9 d'agost les prengué per un termini de tres anys i en acabar el contracte el renovà per tres anys més i pel preu total de 8.850 lliures;⁽⁶⁷⁾ i com que el 1728 encara les continua obtenint es pot concloure que l'arrendament dels drets marquesals tamaritencs fou una exclusiva seva durant el primer terç del set-cents.

Els guanys obtinguts en els negocis, un cop descomptades les despeses de la seva família, els invertí en l'adquisició de terres, immobles, censals i parts de barques. Així, respecte de les terres, podem dir que, entre 1718 i 1738, comprà més d'un centenar de jornals, repartits pels termes d'Altafulla, el Catllar, la Riera, Tamarit i Virgili, per un import de més de 9.623 lliures, segons aquesta distribució:⁽⁶⁸⁾

any	terme	jornals	preu
XII-1718	Altafulla	1	70
IV-1720	Tamarit	4	1.850
VIII-1725	Virgili	4	1.400
IX-1725	Tamarit	25	500
X-1725	Altafulla	5	35
XII-1725	Altafulla	2	390
I-1731	Altafulla	7	546
IV-1731	La Riera	22	800
X-1732	La Riera	3	–

63. AHAT. Altafulla. Capítols matrimonials 1728-1733, f. 22.

64. AHT. Reg. 372, p. 233.

65. Manuel M. Fuentes i Gasó, *El Castell, Vila i Terme del Catllar*, vol. I, (El Catllar: Ajuntament del Catllar 1999), 382 i 454.

66. AHT. Reg. 361, f. 16v.

67. AHT. Reg. 302, p. 1 i 167.

68. AMA. Llibre 42. AHT. Reg. 361, f. 309v., 403v., 849; 390, f. 238, 240v., 243v. AHAT. Tamarit. Reg. 65, escriptura 268.

any	terme	jornals	preu
VI-1733	El Catllar	1	215
III-1734	Tamarit	1	85
VII-1734	Tamarit	3	310
I-1738	Altafulla	1	225
III-1738	Altafulla	—	40
XI-1738	Tamarit	—	140
XI-1738	Tamarit	6	1.480
XI-1738	La Riera	15	1.520
—	Altafulla	3	20

Quant als immobles sabem que, entre 1720 i 1738, adquirí una casa, dues parts de casa i dos corrals a Altafulla i una casa a Valls. L'altafullenca no era altra que l'Hospital, comprat l'1 d'octubre del 1721 aprofitant l'avinentesa de la seva venda en encant públic,⁽⁶⁹⁾ i les parts de casa eren porcions d'immobles veïns a la casa pairal del carrer Nou —aleshores del Mig i més tard dels Franquès—, comprades per tal d'engrandir el nucli residencial familiar. L'immoble vallenc, situat al carrer del Forn Nou, l'aconseguí el 30 de gener del 1732; pertanyia a Teresa Comes la qual li cedí per tal de liquidar-li un deute de 450 lliures, però com que la casa fou valorada en 575 lliures, Franquès hagué de pagar la diferència.⁽⁷⁰⁾ El patrimoni immobiliari restà minvat per l'alienació de l'actual torre de can Gatell —adquirida per Marià Franquès en encant públic el 2 de setembre del 1698— ja que, el 16 de febrer del 1720, la vengué per 55 lliures a Magdalena Vidal i al seu fill Isidre.⁽⁷¹⁾

Si ens referim als censals, de l'any 1712 al 1740 en comprà, com a mínim, un total de 39 per un import d'11.031 lliures, a censataris domiciliats a Altafulla —17 censals i 1.325 lliures—, l'Arbolí —1 censal i 100 lliures—, Cornudella de Montsant —1 censal i 80 lliures—, la Nou de Gaià —i censal i 181 lliures—, la Riera de Gaià —2 censals i 138 lliures—, el Pla de Santa Maria —2 censals i 384 lliures—, Torredembarra —6 censals i 984 lliures—, Valls —4 censals i 439 lliures— i Vilanova —2 censals i 2.000 lliures—, segons aquest procés adquisitiu:

any	censals	capital en lliures
1712	3	4.000
1713	1	100
1716	2	167
1718	1	100
1719	2	150

69. Rovira, *Antoni Martí i Franquès*, 113.

70. AHT. Registre d'hipoteques de Tarragona, 16, f. 47.

71. AHAT. Tamarit. Reg. 65, escriptura 262.

any	censals	capital en lliures
1720	3	2.490
1721	1	104
1724	3	252
1725	1	246
1726	1	180
1728	4	731
1732	3	253
1733	1	84
1734	1	50
1735	1	40
1736	6	1.564
1737	2	276
1739	1	56
1740	2	188

La major part dels censals foren creats per censataris residents al Baix Gaià ja que els altafullencs, nouencs, rierencs i torrencs en vengueren 26 dels 39 comprats per Ramon Franquès –el 66'66%–; el fet no sobta gens, atès que els qui tenien necessitat de diners acudin per solucionar-la a les persones acabalades del seu entorn. D'aquests 39 censals sabem que els censataris, entre 1712 i 1740, en lluiaren tres de 100, 400 i 2.400 lliures, és a dir, el censalista recuperà 2.900 lliures i això redueix la inversió en censals a 8.131 lliures.

Ramon Franquès fou parçoner de barques dels patrons Sebastià Solsona, Marc Camps, Josep Marquès, Josep Gibert, Joan Vives i Rafael Clot, d'Altafulla; Marc Rovira, de Creixell; Francesc Coll, Antoni Gibert, Esteve Roig, Josep i Magí Mascaró, Jaume Gatell, Francesc Porta, Josep Gibert i Antoni Cases, de Torredembarra; Antoni Sardà, Joan Carbonell, Josep Puig, Miquel Pasqual, Josep Llopis i Joan Viu, de Sitges. En conjunt i en el quinquenni 1744-1748, rendiren a la seva néta i hereva Maria Franquès, un cop descomptat el capital invertit en una barca del patró Josep Puig, de Sitges, capturada pels pirates, la quantitat de 3.030 ll. i 3 d. equivalent a una mitjana anyal de 606 lliures.⁽⁷²⁾

Finalment ens farem ressò de les sumes de diners esmerçades en el pagament de dots, deixes testamentàries, fundació de benifets i finançament d'obres pietoses, com les estacions del via crucis que va de l'església parroquial d'Altafulla a l'ermita de Sant Antoni, o la capella dels Dolors de l'església de Sant Martí, les obres de la qual importaren, com a mínim, 3.011 ll. i 5 s.⁽⁷³⁾

72. Rovira, *Antoni Martí i Franquès*, 81.

73. AHT. Reg. 382, f. 222.

CLOENDA

Des del seu establiment a Altafulla cada generació de Franquès aconseguí millorar la seva situació respecte de l'anterior.

La plenitud del llinatge arribà amb el molt capaç Ramon Franquès i Martí que esdevingué un dels altafullencs més rics i influents de l'Altafulla del primer terç del set-cents.

Ramon Franquès aconseguí bons matrimonis per als seus fills: casà l'hereu amb una Gatell, enllaçant així amb l'única família altafullenca que estava a la seva altura i, de retruc, també ho féu amb els Martí els quals es trobaven en una posició ascendent imparabile; les filles les maridà amb homes destacats del món dels negocis i de l'advocacia de Reus, Tàrragona i Valls. La tasca de pactar bones unions matrimonials culminà amb la generació següent: la néta Maria es casà amb el cosí Antoni de Martí i Gatell, amb la qual cosa s'arrodonia l'aliança entre els Franquès, els Gatell i els Martí; i Francesca Franquès, l'altra néta, prengué per marit el noble Joan de Kies i Guasc.

La mort prematura de l'hereu Ramon acabà amb el futur brillant dels Franquès ja que si aquest hagués arribat a la maduresa no sols haurien incrementat els béns sinó que molt probablement haurien perpetuat el llinatge, el qual, vist com anaren les coses en les altres famílies de la seva condició, ben segur que hauria aconseguit algun privilegi de noblesa. D'alguna manera, però, els propòsits del vell Ramon Franquès s'acompliren ja que el matrimoni pactat de la pubilla Maria amb l'hereu dels Martí permeté fer arribar la descendència al punt de plenitud que havia desitjat per als seus, i la cosa restà del tot arrodonida amb l'enllaç de la néta Isabel Móra i Franquès amb el besnét i hereu Antoni de Martí i Franquès.

Martí Franquès = Isabel

